

פרקי אימה

צבי גולדבלום, ספר ליפנו 254-251

א. לפני המלחמה

משפחתנו הייתה משפחה ציונית. הילדים היו חברי "הנוער הציוני". החינוך בבית היה חינוך מסורתי, ציוני מובהק. רוב החיים סבב סביב התנועה. זכורות לי חגיגות ל"ג בעומר המרגשות. היתה כמו כן פעילות עניפה של מועדון "מכבי". אני הייתי בין המתעמלים והיינו נוסעים לתחרויות בעיירות שכנות, כאשר התזמורת של "מכבי" הייתה מלווה אותנו. אך עדיין מרכז הכובד הוא התנועה, הנוער הציוני. כל קיץ נהגנו לנסוע למחנות קיץ. ישנו באסם בלילות, ובימים עסקנו בשדאות ומחנאות. פינת חמד, זה שם הוגן לתנועה. מידי ערב שבת נפגשנו בקן, שרנו שירה עברית ושמענו הרצאות בשפה העברית על תולדות א"י והציונות- וכל זאת מפי ראש הקן ומדריכנו אברהם קלודובסקי, אותו לא שכחתי ולא אשכח לעולם. חובה עלי לציין בדיעבד, כי החיים סביב התנועה הם שעיצבו את חיי ואת השקפת עולמי כיהודי וכציוני בנוסף לחיים בתנועה. בבית הייתה אווירה שלווה מאוד. אבא היה שען ואמא עקרת בית. אווירה שלווה אפיינה באופן כללי את ילדותי. כמובן, לא לאורך זמן. בדרך כלל לא חשתי באנטישמיות. לא פחדנו מזה, עד לאותו יום בו סיימנו את בית הספר היהודי (ביה"ס היה מעורב בנים ובנות, גויים ויהודים) וערכנו מסיבת סיום. מטיבעם של דברים במסיבות, רקדנו והשתוללנו עד לרגע בו קלטה אוננו קול מריבה. מסתבר, שאחד הבחורים היהודים הזמין בחורה, "גויה", לרקוד וזו דחתה אותו בעלבון. המהומה לא אחרה לבוא. בלי אומר עזבנו כולנו את המסיבה. ארוע נוסף הקשור באנטישמיות. כמוהו כקודמו, גם הוא התרחש בין כותלי ביה"ס, ביום בו נפטר המנהיג הפולני מרשל פילסודסקי (אשר שחרר את פולין מהרוסים), הגעתי כהרגלי לביה"ס, חברי לכיתה קיבל את פניי בהתריסו לעברי: "בא הקץ לזמנים הטובים של היהודים. נראה לכם." והכל עדיין בין כותלי ביה"ס. ברחוב עדיין שמרו על איפוק ונימוס.

ב. שעת המלחמה

ואז פרצה המלחמה. את היריות הראשונות, המטוסים הראשונים וההפצצה הראשונה שמענו מיד, משום קרבתה של ליפנו לגבול הגרמני. וכאן נפערה תהום עצומת מימדים, שאת סופה לא אדע לעולם, כל עוד אני בחיים. הטירוף התחיל במהירות גדולה. עבודת כפייה אורגנה במהירות הבזק. יום אחד אספו את כל הגברים (אני, שהייתי בן 15 נחשבתי לגבר) במגרש הכדורגל. בו זמנית בזזו חיילים גרמניים את בתינו וחנויותינו וכל הבא ליד. בלי כל אזהרה מראש התחילו לירות לעברנו. ברחנו כל עוד נפשנו בנו. עשרות - כוחם לא עמד להם ונהרגו. לא ארכו ימים ודליקת ענק פרצה מבין כותלי בית הכנסת, שנמצא כ- 20 מטר מביתי. השכנה, בעלת המכולת שאינני מסוגל לזכור את שמה, נהרגה שם, במקום. הרשימה ארוכה זיה והצרות האמיתיות טרם הגיעו. התהום עדיין צרה ודי מוארת. החלטנו לעזוב - מצחיק לומר "לעזוב" - לברוח מליפנו. שני אחי הגדולים, בולק ויוסף, ברחו זה מכבר לרוסיה. ארזנו את המעט ופנינו מועדות לפיוטרקוב, שם נמצאה משפחתו של אבי. בתי שואלת אותי: "אבא, למה דווקא לשם" אני יודע שקוותה לשמוע ששם עוד היה שקט, אבל לא, שם היו נצורים בגיטו ואנו ידענו זאת. ומה לענות לבתי? שלא היה שום

מקום אחר לברוח אליו ? וכמו תמיד בחרתי בשתיקה. למעלה מ-40 שנה נמשכת שתיקתי ! פיוטרקוב סגורה ומסוגרת - אין יוצא ואין בא - הצטופפנו כולנו בחדרון קטן וחיינו בגיטו החלו חיינו שם רק עד אמצע 1942 עבודות כפייה קשות, עד לחיסול הגיטו. חיסול הגיטו, משמע - סגירה הרמטית של הגיטו והוצאת האנשים להשמדה בקרימטוריום.

אחותי רחל, שלא רצתה לעזוב את ההורים, מאנה לצאת לעבודת הכפייה וכך הושמדה גם היא. אני נשלחתי למחנה כפייה מיד עם הגיעי, לאחר חיסול הגיטו. נשלחתי למחנה הריכוז אושוויץ, באושוויץ עבדתי במפעל לקרונות ולנשק. גרנו שם בצריפים.

יחס הגרמנים היה מטורף. אוכל היה בא אל פינו אחת ליום, בערב, לאחר שחזרנו מעבודה פיסית קשה, רבת שעות, מלווה בהשפלה איומה. "ארוחתנו" הכילה 1/4 ק"ג לחם וכוס מים דלוחים, שנקרא מרק. באושוויץ הייתי עד ינואר 1945.

הפחד, הפחד היה חזק מאיתנו. פחדנו מהכל ומכולם, גם מהגרמנים וגם - מיהודים.

והסלקציה - אותו מחזה אשר במוחי קיבל מובן אחד בלבד: חיים או מוות! פשוט כל כך.

בסוף 1944 הייתה הסלקציה האחרונה. לכל צריף נכנס רופא ו- ס.ס. גרמני. היינו עירומים ככביום הוולדנו. בחוץ עטף השלג כל דבר הנושא צבע שונה מלבן ואנו עירומים בשורה. אנו מספרים. לא אנשים. אותם מספרים, שהיו כתובים על היד.

האחראי על הצריף עובר ומסתכל ופתאום נגש אלי מוציא אותי מהשורה. לשמוח שאני סוף סוף מגיע אל השלווה ואל הנחלה ? להעצב מהפרידה מהחיים הנפלאים, שהוענקו לי ? לפחד ? לאבד צלם אנוש ? לזעוק ?

לא ידעתי את נפשי מרוב פחד. לפתע הכניס האחראי איש בריא לתוך השורה, בעל מספר זהה לשלי. נצלתי! מה הצורך שלהם בבחור בן 20 שמשקלו 32 ק"ג ?

זמן רב עבר והנה הרוסים מתקרבים. אנו מובלים למחנה בוכנוולד. גרמניה. "מובלים" - אמרתי ? הייתה הליכה רגלית בינואר קשה ואירופאי. אלפים קרסו תחתם. באחת מחניות הביניים, לאחר שעות של הליכה, סרב מחזור הדם שלי לשוב ולקיים את התפקיד של "חוזר חלילה". פשוט הספיק לו. די! שבייתה! לא ידעתי מה עדיף: למות מקור או למות מירית רובה של חייל גרמני ?

השיירה התחילה לנוע, ואני נשארתי. בכוחות על טבעיים שכנעתי את אצבעות רגלי לנוע, רק הן. התפללתי, שלפחות על ארבע אוכל לנוע. . . "היי אתה", נשמעה צעקת חייל גרמני. הוא פשוט פנה לשני יהודים וביקש מהם לעזור לי לקום וללכת. גם הפעם שיחק לי מזלי.

בכל הדרך האיומה והארוכה ועוד קודם לכן, למדתי, כי "אדם לאדם זאב". השיעור היה מפרך וארוך במיוחד הפעם, מלווה בהמון אמצעי המחשה. בדרך לבוכנוולד בגליביץ הכניסו אותנו לקרונות משא, חסרי גגות וזה היה בינואר, בקור המקפיא. עברנו דרך צ'כיה. שם התנהלו להם על גשר אנשים בדרכם לעבודתם במפעלים. משראו את השלדים, לבושי הפיג'מות, המוטלים בקרונות, זרקו אלינו את לחמם. אני הצלחתי לתפוס לחם והסתרתי מתחת לחולצתי (מעיל לא היה ברשותי). אנשים שלא הצליחו לתפוס מאומה וראו את ה"בליטה" שמבצבצת מבעד לחולצתי קרעו מעלי את העור כדי לקבל את הלחם הנכסף.

פברואר 1945 בוכנוולד. עבדנו שם בעבודות חוץ במכרות. ושוב הועלינו על הרכבות.

האמריקאים שחשבו בטעות שזוהי רכבת של הצבא הגרמני התחלו להפציץ אותנו. נפצעתי במרפק יד שמאל. הובהלתי לבי"ח. (אתי נפצע חבר טוב, מיכאל בר, המתגורר בקנדה כיום). קבל אותי פולני, לשמע הפולנית הטובה שבפי היה משוכנע ש"גוי" אני. אומנם הוא לא טרח לטפל בי, אך לפחות למכות לא זכיתי. לא ארכה המנוחה. האח הכניסני לאמבטיה ושם "יהדותי" זעקה! המכות לא אחרו לבוא .

כעבור חודש החליטו, שאת החולים, שממילא אינם מוסיפים, אפשר לזרוק לקרמטוריום.

מספר שעות לפני כן הופצצו פסי הרכבת, כך שהטרנספורט לא יצא. שוב מזל!
אפריל 1945 שוחררתי ע"י האמריקאים.

טעות פטאלית עשו האמריקאים, כשראו "מראות" לא צפויים ולא ריאליים, כפי שהיינו ונראינו, אנחנו השרידים מהמחנות. האינסטינקט הראשוני הוא - להאכיל אנשים, שבמשך שנים לא ידעו אוכל מהו. האנשים התנפלו על האוכל ומתו לאחר מספר שעות. להגיע לרגע השחרור ולמות. : מה נורא הדבר!

הורי אחיותי ואחי הצעיר נהרגו ב"חיסול הגיטו". אחי בולק נהרג, ברדתו לעזור לחבר שלא הצליח לעלות על רכבת בתוך רוסיה. אחי יוסף שגעגעועיו להורים טרפוהו, חזר לפולניה ונרצח מיד. אני, תודה לאל, חי. נושם. לחיים שלי, למלה "חי" אינטרפטציה מאוד אישית. עליה אוכל לכתוב ספר נפרד. יש לי אשה, שתי בנות נשואות וששה נכדים. עד לרגע כתיבת מלים אלו, וכל אותן השנים, היה הכל אצור ומודחק בתוכי. ורק עתה העליתי את כל זה על הכתב.